

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร คือ ข้าราชการครูที่เกี่ยวข้องกับที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2549 ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร จำนวน 136 คน และครูที่ปรึกษา จำนวน 1,049 คน รวมทั้งสิ้น 1,185 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2549 : 12-17)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2549 โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) แล้วสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของสถานภาพและขนาดสถานศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่าง รวม 290 คน ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารสถานศึกษา จำนวน 95 คน และครูที่ปรึกษา จำนวน 195 คน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 สำรวจจำนวนประชากรข้าราชการครูของสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2549 จาก 27 โรงเรียน พบว่ามีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 136 คน และครูที่ปรึกษา จำนวน 1,049 คน รวมทั้งสิ้น 1,185 คน

2.2 กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากร 1,185 คน โดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 290 คน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 40)

2.3 กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มอย่างง่ายจากประชากรแต่ละสถานภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษากำหนดสัดส่วนร้อยละ 70 ของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง 95 คน และครูที่ปรึกษาร้อยละ 20 ของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง 195 คน รวมทั้งสิ้น 290 คน

2.4 สุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากรายชื่อสถานศึกษาจำแนกตามขนาด ได้สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 11 โรงเรียน และสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 10 โรงเรียน รวม 21 โรงเรียน รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 กลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

โรงเรียน	อำเภอ	ฝ่ายบริหาร	ครูที่ปรึกษา	รวม
1. ขนาดใหญ่				
1.1 วาปีปทุม	วาปีปทุม	5	10	15
1.2 นาข่าวิทยาคม	วาปีปทุม	5	9	14
1.3 คงใหญ่วิทยาคมฯ	วาปีปทุม	5	9	14
1.4 พยัคฆภูมิวิทยาคาร	พยัคฆภูมิพิสัย	5	10	15
1.5 เวียงสะอาดพิทยาคม	พยัคฆภูมิพิสัย	5	9	14
1.6 บรบือ	บรบือ	5	10	15
1.7 โนนราชสีมา	บรบือ	5	10	15
1.8 โนนแดงวิทยาคม	บรบือ	5	9	14
1.9 นาเชือกพิทยาสรรพ์	นาเชือก	5	10	15
1.10 นาคุณประชาสรรพ์	นาคุณ	5	10	15
1.11 คงบังพิสัยนวมการนุสรณ์	นาคุณ	5	9	14
รวมสถานศึกษาขนาดใหญ่	11 โรงเรียน	55	105	160

ตารางที่ 8 (ต่อ)

โรงเรียน	อำเภอ	ฝ่ายบริหาร	ครูที่ปรึกษา	รวม
2. ขนาดกลาง				
2.1 ประชาพัฒนา	วาปีปทุม	4	9	13
2.2 จั้วบวิทยาคม	วาปีปทุม	4	9	13
2.3 ขามป้อมพิทยาคม	วาปีปทุม	4	9	13
2.4 หนองม่วงวิทยาคาร	บรบือ	4	9	13
2.5 เหล่ายาววิทยาคาร	บรบือ	4	9	13
2.6 หนองโพธิ์วิทยาคม	นาเชือก	4	9	13
2.7 ปอพานวิทยาคม	นาเชือก	4	9	13
2.8 มัชฌมคงยาง	นาคูน	4	9	13
2.9 นาภูวิทยาคม	ยางสีสุราช	4	9	13
2.10 มัชฌมยางสีสุราช	ยางสีสุราช	4	9	13
รวมสถานศึกษาขนาดกลาง	10 โรงเรียน	40	90	130
รวมทั้งหมด	21 โรงเรียน	95	195	290

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยมี 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 2 ข้อ คือ

1. สถานภาพภาพ แยกเป็น

( ) ฝ่ายบริหารสถานศึกษา

( ) ครูที่ปรึกษา

2. ขนาดสถานศึกษา แยกเป็น

( ) ขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน)

( ) ขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) จำนวน 55 ข้อ ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	จำนวน 11 ข้อ
2. การคัดกรองนักเรียน	จำนวน 11 ข้อ
3. การส่งเสริมนักเรียน	จำนวน 11 ข้อ
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	จำนวน 11 ข้อ
5. การส่งต่อนักเรียน	จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามชนิดปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้เสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานกิจการนักเรียน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ (2545 ก : 9-25) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2544 : 5-18)
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538 : 41-45) ; รวีวรรณ ชินะตระกูล (2542 : 57-61) และบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 51-53)
3. ศึกษาเครื่องมือจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน จากงานวิจัยของ ขจิต สุวรรณสังข์ (2544 : 143-158) ; กรมสุขภาพจิต (2546 : 105-111) ; รังสฤษฎี พลอามาตย์ (2546 : 157-172) ; เสมอ ฮาวิวร (2546 : 152-156) ; ศุภวิทย์ เลิศหอม (2548 : 176-188) และสุชาติ เหมือนฝัน (2549 : 136-145)
4. สร้างแบบสอบถาม ตามกรอบกำหนด 3 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา
  - ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา
5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา ตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้น

6. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญแก้ไขและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

6.1 นายอดิศักดิ์ มุ่งชู ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม วุฒิ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุม ถูกต้องของแบบสอบถาม

6.2 นายชวลิต จันทร์ศรี หัวหน้ากลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 วุฒิ ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของข้อความที่ใช้ของแบบสอบถาม

6.3 นายสมจิต เมืองนาม ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม วุฒิ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบของแบบสอบถาม

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูที่ปรึกษาโรงเรียนบรบือวิทยาคาร อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน เพื่อหาคุณภาพแบบสอบถาม คือ

7.1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับทั้งฉบับ ตามวิธีการของเพียร์สัน (Pearson) ปรากฏว่า มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.41-0.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยคัดเลือกรายข้อที่นัยสำคัญทางสถิติ จากข้อ 7.1 เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ปรากฏว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

8. สร้างเครื่องมือฉบับจริงเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยกระทำ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อทำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. นำหนังสือขอความร่วมมือ และนำแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและครูที่ปรึกษา เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 290 ฉบับ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนัดหมายขอรับคืน หลังแจกแบบสอบถามแล้ว 1 สัปดาห์

4. เก็บรวบรวมแบบสอบถามแต่ละสถานศึกษาด้วยผู้วิจัยเอง และตรวจสอบ ความสมบูรณ์ในการตอบ ปรากฏว่า ได้แบบสอบถามตอบคืนครบทุกฉบับ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด มาตรวจความสมบูรณ์ในการตอบอีกครั้ง และจำแนกตามข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อสะดวกต่อการกรอกข้อมูลในการวิเคราะห์

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดย

2.1 ตรวจให้คะแนนแบบสอบถามเฉพาะในตอนี่ 2 การดำเนินงานเพื่อป้องกัน สารเสพติดในสถานศึกษา โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน คือ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99)

ระดับการปฏิบัติ		ค่าคะแนน
มากที่สุด	ตรวจให้	5
มาก	ตรวจให้	4
ปานกลาง	ตรวจให้	3
น้อย	ตรวจให้	2
น้อยที่สุด	ตรวจให้	1

2.2 นำแบบสอบถามที่ตรวจให้คะแนนแล้วมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหา

2.2.1 ระดับการดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาช่วงชั้นที่3-4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมรายด้าน และรายข้อ ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99)

ค่าเฉลี่ย		ระดับการปฏิบัติ
1.00 - 1.50	ความหมาย	น้อยที่สุด
1.51 - 2.50	ความหมาย	น้อย
2.51 - 3.50	ความหมาย	ปานกลาง
3.51 - 4.50	ความหมาย	มาก
4.51 - 5.00	ความหมาย	มากที่สุด

2.2.2 เปรียบเทียบการดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ระหว่างข้าราชการครูที่มีสถานภาพ และในขนาดสถานศึกษาต่างกัน โดยทดสอบค่า t

3. นำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงาน เพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ โดยใช้ความถี่ประกอบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 สรุปรวมปัญหาและข้อเสนอแนะ

1.2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 เป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน

2. สถิติเปรียบเทียบ โดยทดสอบค่า t ระหว่างข้าราชการครูที่มีสถานภาพ และในขนาดสถานศึกษาต่างกัน เกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 โดยรวมและรายด้าน

3. สถิติที่ใช้หาคุณภาพแบบสอบถาม ด้วยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายชื่อ โดยใช้วิธีหาค่าสหสัมพันธ์รายชื่อกับคะแนนรวมทุกข้อ และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีการของครอนบาค